

Michal Novotný,

Š l i k o v é.

Majetková struktura panství a společenské postavení rodu do roku 1487.

Diplomová práce. Ústav hospodářských a sociálních dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, Praha 2007. 165 stran, 9 příloh.

Posudek vedoucího práce

Hned na úvod je možno konstatovat, že Michal Novotný v předložené diplomové práci bezesbytku splnil zadání, jímž bylo podrobit revizi dílčí poznatky starší historiografie, doplnit je na základě vlastního pramenného výzkumu a podat souhrnný přehled společenského a majetkového vzestupu rodu hrabat Šliků z Pasounu a Holíče v období od jeho vstupu na historickou scénu na konci 14. století až po rok 1487, kdy po smrti Matesa Šlika došlo k rozdělení jeho majetku do tří hlavních rodových větví - ostrovské, falknovské a loketské.

Východiskem práce byla velmi důkladná heuristika, které autor věnoval několikaleté úsilí. Zahrnula kritický rozbor dostupné literatury o Šlicích od doby humanismu po současnost a především nejen vyhledání, ale i prostudování takřka všech v úvahu přicházejících pramenů vydaných i dosud nevydaných, dochovaných v českých archivech a v Saském hlavním státním archivu v Drážďanech. Tento solidní heuristický základ umožnil Michalu Novotnému zpracovat první století rodové historie Šliků vskutku fundovaným způsobem. Ve svém pojednání odstraňuje řadu fikcí a omylů tradujících se v dosavadní literatuře, uvádí na pravou míru nepřesnosti a vyvrací hypotézy starších autorů, pro něž nebylo možno nalézt oporu v pramenech. Především však zaplňuje řadu mezer v nejstarší šlikovské historii a přináší množství vlastních zcela nových poznatků. Ve třech rozsáhlých dále vnitřně členěných kapitolách podává více méně soustavný přehled dějin rodu od prvních zmínek o jeho představitelích až do definitivního rozdělení rodového majetku v roce 1489. Tento přehled svou soustavností, zevrubností a také faktorgrafickou spolehlivostí překonává dosavadní šlikovskou literaturu.

Jelikož snaha o jednoznačné určení původu rodu Šliků naráží na nedostatek pramenů, M. Novotný se po kritickém rozboru dosavadních hypotéz přiklání k nejpravděpodobnější z nich a uváženě volí za východisko svého vlastního zkoumání až doložené působení několika představitelů rodu v Chebu na přelomu 14. a 15. stol., od něhož lze již vést přímou linii k prvnímu nobilitovanému členu a zakladateli hraběcí linie rodu Kašparu Šlikovi. Důsledně na pramenech založené líčení majetkového vzestupu chebských Šliků, hvězdné kariéry Kašpara Šlika na dvoře římských panovníků Zikmunda Lucemburského, Albrechta Habsburského a Fridricha III. Habsburského, Kašparových majetkových zisků i okolností jeho listinných fals, směřujících k upevnění čerstvě získané prestiže rodu, to vše je podáno s erudicí, dobrou znalostí reálií a porozuměním pro charakter a zvyklosti dané doby. Totéž platí pro zřejmě nejpřínosnější (čtvrtou) kapitolu práce, v níž se autor zabývá osobností Kašpara mladšího bratra Matese Šlika, jeho působením ve správě rodového majetku, v úřadech chebského a loketského purkrabí, a především též pozoruhodnou součinností a dělbou práce mezi oběma bratry. Právě tato kooperace a koordinace mezi nimi učinila společenský vzestup rodu a jeho majetkové zisky trvalými.

Výsledek Novotného práce zasluží ocenění zejména také proto, že zevrubná rekonstrukce vzestupu Šliků z měšťanského prostředí mezi vyšší šlechtu, působení jejich představitelů ve vysokých dvorských úřadech římských, českých a saských vládců i v úřadech teritoriální

správy bývalých říšských území, která se stala součástí českého státu, podrobné sledování majetkových transakcí a s nimi spojených feudálních vztahů, jež na česko-říšském pomezí byly mnohdy značně komplikované a nejasné, to vše kladlo neobyčejně vysoké nároky na autorovu znalost a pochopení politických, právních i ekonomických souvislostí nejen českých, ale i říšských a saských. Kladlo rovněž značné nároky na autorovu schopnost zmíněné komplikované vztahy a souvislosti jasně a srozumitelně zprostředkovat čtenáři diplomové práce. Přestože řadu obecnějších problémů bylo nutno vzhledem k omezenému času i rozsahu práce pominout nebo pouze naznačit i přesto, že se Novotnému nepodařilo všechna uvedená úskalí zdolat bezesbytku a že v jeho výkladu zůstala některá nejasná či nedotažená místa, lze konstatovat, že se svého náročného úkolu zhostil se ctí. Jeho vyličení historie vzestupu hraběcího rodu Šliků je podáno v maximální dosažitelné úplnosti a přitom se vyznačuje střizlivostí, spolehlivostí a vysokou mírou historiografické kritičnosti. Tím výrazně přesahuje a antikvuje starší studie H. Gradla, M. Dvořáka, O. Hufnagela, A. Zechela ad.).

Novotného pojednání je navíc podnětné pro další poznání, zejména právě tam, kde překračuje úzký rámec rodové historie Šliků. Autor zde ponechává sice mnoho otázek nevyřešených, je si jich však vědom, některé konkrétně formuluje, otevírá nové pohledy a odkrývá celá dosud neprobádaná pole historiografických problémů. Patří mezi ně například obecnější problém postavení a správy Loketska, Chebska a Vogtlandu v rámci české koruny, problém vývoje jejich manských systémů, problém vývoje postavení a správy zahraničních lén české koruny v této oblasti na pozadí proměn česko-saských vztahů v 15. století, problém rolí a zemské (státní) příslušnosti šlechty ve sledovaném regionu atd. Tato témata by se pokud možno v dohledné době měla stát předmětem speciálního zkoumání a autor disertace je v tomto okamžiku znalcem mimořádně disponovaným k splnění takto vymezeného úkolu, pokud se ovšem jeho další bádání bude nadále ubírat dosavadním směrem.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že by bylo možno diskutovat o pojetí či autorově způsobu uchopení některých problémových okruhů a o metodických otázkách s tím spojených. Z pohledu zadání této šlikovské monografie by to však byla diskuse o dalších metodologických možnostech a přístupech, nikoli o nedostacích předloženého pojednání. Lze-li posuzované práci něco vytknout, pak jsou to pouze některé záležitosti formální: nedotaženost některých míst po stylistické stránce (bylo žádoucí poněkud omezit přemíru subjektivní ich-formy v úvodu a prvních kapitolách, precizovat několik poněkud neobratných formulací, pečlivěji zrevidovat užívanou terminologii), s tím související ne zcela důsledná jazyková redakce (ne vždy jednotné psaní velkých písmen v názvech územních celků, několikrát vypnutí slova, koncovky slova, atd.) a rovněž několik málo nedopatření v „počítačové typografii“ práce (např. příliš drobné až nečitelné písmo v tab. 2). Naproti tomu je třeba ocenit důkladnost vědeckého aparátu a účelnost připojených příloh.

Závěr: Vzhledem k náročnosti a rozsahu provedeného výzkumu i vzhledem k nesporné přínosnosti a vysoké poznávací hodnotě předložené práce doporučuji, aby byla připuštěna k obhajobě. Michal Novotný si jí nejen vytvořil velmi dobré východisko k dalšímu prohloubenému bádání o dané problematice, nýbrž dosáhl již v tomto stadiu takového výsledku, že podstatné části práce by si po příslušném zredigování zasloužily co možná brzké zveřejnění. Proto v závislosti na výsledku obhajoby navrhuji nejvyšší hodnocení: **výborně**.

V Praze dne 12. ledna 2007

doc. PhDr. Václav Ledvinka, CSc.